

**Rehtori Ilkka Virtasen
kirjoitus WeeKooYyy-lehden
joulunumeroon 1993**

Murrosvuosi 1993

Suomi elää yhteiskunta- ja talouselämänsä suurinta murroskautta sitten sotavuosien. Murrokseen liittyvä taloudellinen ahdinko on saavuttanut yhteiskunnan eri osa-alueet eri vaiheessa. Korkeakoululaitoksessa lama alkoi varsinaisesti "tulla päälle" kuluvana vuonna ja pahenee näillä näkymin vielä ainakin kahden vuoden ajan. Lama on koskettanut ensiksi yliopistojen palkattua henkilökuntaa ja laitosten toimintojen jatkoedellytykset turvaavia investointityyppisiä laite-, kirja- ym. hankintoja. Määrärahaheikkauksen vaikutuspiiri kuitenkin laajenee ja koskettaa vastaisuudessa yhä enemmän myös opiskelijoita.

Vuosi 1992 on ollut tietynlainen murrosvuosi myös omassa perheessäni. Vanhin poikamme on koulunsa päätettyään ja asevelvollisuutensa suoritettuaan muuttanut pois kotoaan aloittaakseen yliopisto-opiskelunsa vieraalla paikkakunnalla. Poikamme valinnoista voi löytää tiettyä perinteiden noudattamista: opiskelupaikkana on syntymäkaupunki Turku, opinahjona ja opintoalana Turun yliopiston matemaattisluonnontieteelliset opinnot samoin kuin isällään 30 vuotta sitten. Kotoa käsin ei ole pyritty valintoihin vaikuttamaan, vaikutteita lienee kuitenkin vuosien mittaan syntynyt. Kun oman perheen jäsen on opiskelija, saa opiskelijan arkipäivästä tietoa sellaisella yksityiskohtaisuuden tasolla, mitä yliopistoyhteisönsäkään työskentelevänä ei aina saavuta tai tiedosta.

Edellisessä WeeKooYyy-numerossa professori Timo Salmi ja Marianne Nordman tarkastelivat säästötoimenpiteiden vaikutuksia opiskelijan kannalta. Välittömimpinä vaikutuksina he näkivät mm. kurssitarjonnan supistumisen, ryhmäkokojen suurenemisen ja siirtymisen ohjatusta opiskelusta omaehtoiseen työskentelyyn. Kaikilla näillä toimenpiteillä on omat haittavaikutuksensa, jos kohta tehostetulla toiminnalla haittavaikutuksia voidaan myös lieventää. Seuraavassa vaiheessa tullevat erilaiset maksut: kirjojen kaukolainaus (maksuja peritään jo), muut palvelu-, materiaali- ja käyttömaksut, lukukausi- tai osallistumismaksut (esim. toista tutkintoa suorittavat, erikoisohjelmiin osallistuvat tms.). Yhteiskunnassamme siirrytään yhä enemmän maksuttomista palveluista maksullisiin, yliopistot vedetään tähän kehitykseen vääjäämättä mukaan.

Vallitseva taloudellinen tilanne asettaa omat - ankaratkin - ehtonsa yliopiston toiminnalle. Tästä huolimatta yliopisto pyrkii koko ajan kehittämään ja parantamaan toimintaansa. Kuluvana vuonna on kiinnitetty poikkeuksellisen paljon huomiota yliopiston kaikkien alojen opetusohjelmien uudistamiseen. Humanistinen ja yhteiskuntatieteellinen ala ovat saamassa uudet tutkintoasetukset, jotka astuvat voimaan v. 1994 syksyllä. Kauppatieteellisellä alalla vastaavaa uudistusta valmistellaan. Tulevat uudet tutkintorakenteet on jo otettu soveltuvien osin käyttöön kuluvan lukuvuoden opetusohjelmissa. Näissäkin uudistuksissa pätee vanha totuus: jotain uutta (tässä: edellisen tutkinnonuudistuksen satoa), jotain vanhaa (tässä: elementtejä ajalta ennen 1980-lukua), nykyajan vaatimusten mukaan yhteen sovitettuna.

Jatkokoulutuksen tehostaminen on ollut runsaan puolen vuosikymmenen ajan yksi keskeinen painopistealue yliopiston toiminnan kehittämiseksi. Ja tulosta on saatu aikaan, jatkotutkintojen määrä on lähes kymmenkertaistunut. Vajaan kahden jatkotutkinnon vuositasosta on noustu lähes 20 jatkotutkintoon tänä vuonna (näistä 6 tohtorin tutkintoa). Määrälliseen kasvuun ei ole enää tarvetta. Seuraavan painopistealueen tulee olla laadullisessa puolessa. Yksi osa tätä laadullista kehitystä on koulutuksen kansainvälistäminen sekä perus- että jatkokoulutuksessa. Vaikka vaihto-opiskelijoiden

määrät ovat yliopistossamme vielä vaatimattomalla tasolla, niin tämä vuosi on kuitenkin merkinnyt ratkaisevaa kehitysvaihetta erityisesti meiltä ulospäin suuntautuvassa vaihto-opiskelussa. Tällä hetkellä ulkomailla opiskelee 35–40 Vaasan yliopiston opiskelijaa, suurin osa yliopiston solmimien sopimusten perusteella. Määrä edustaa n. 8 % vuotuisesta sisäänotosta. Tavoitteena on määrän kolminkertaistaminen lähivuosina. Tätäkin haastavampi tehtävä on sellaisten vieraskielisten ohjelmien aikaansaaminen, joilla saadaan vastavuoroisesti ulkomaisia vaihto-opiskelijoita yliopistoomme. Tiedekunnilla on lisääntyvää henkistä valmiutta tarttua tähän haasteeseen, mutta tämä on erittäin suuressa määrin myös taloudellinen kysymys.

Päätoimittajan pyytämästä joulutervehdyksestä näytti tulevan hieman vakavan sorttinen pohdiskelu. Toivottavasti päätoimittajan edellyttämä "tonttuilu" vastaa sopivasta kevennyksestä. Toivotan yliopiston opiskelijoille rauhaisaa ja rentouttavaa joulunaikaa sekä mitä parhainta menestystä tulevan vuoden opinnoissa.